

Vergaderjaar 2009–2010

**32 378**

## **Bezoek van de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal aan Israël en de Palestijnse Gebieden, 5–9 maart 2010**

**Nr. 2**

### **VERSLAG VAN EEN OFFICIEEL BEZOEK AAN ISRAËL EN EEN WERKBEZOEK AAN DE PALESTIJNSE GEBIEDEN**

Vastgesteld 27 april 2010

De Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, mevrouw Gerdi A. Verbeet, heeft van 6–9 maart 2010 een bezoek gebracht aan Israël en de Palestijnse Gebieden. Zij werd begeleid door de griffier van de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken, mevrouw Van der Kolk-Timmermans, en het hoofd van de Stafdienst Voorlichting, de heer Jochemsen.

De Voorzitter bezocht Israël op uitnodiging van de Voorzitter van de Knesset, de heer R. Rivlin. Zij bracht eveneens een werkbezoek aan de Palestijnse Gebieden. De Voorzitter heeft in Israël een bezoek gebracht aan een verzorgingshuis voor Nederlandse bejaarden en heeft een ontmoeting gehad met vertegenwoordigers van Nederlandse Verenigingen. Vervolgens heeft zij in de Palestijnse Gebieden gesproken met parlementariërs en met vrouwelijke studenten. Daarnaast had zij een ontmoeting met president Abbas en met premier Fayyad. Terug in Israël heeft de Voorzitter een ontmoeting gehad met vertegenwoordigers van het maatschappelijk middenveld. Zij bezocht het Yad Vashem museum en de graven van de in 1978 overleden oud minister-president Meïr en de in 1995 vermoorde premier Rabin. Zij voerde gesprekken met president Peres, premier Netanyahu, minister van Buitenlandse Zaken Lieberman en minister van Onderwijs Sa'ar. In de Knesset werd zij ontvangen door Voorzitter Rivlin en heeft zij met hem en andere Knessetleden gesproken. Daarnaast is zij toegesproken in de plenaire zaal van de Knesset.

In het bijgaande verslag worden kort de hoofdlijnen van de gevoerde gesprekken weergegeven.

De Voorzitter dankt de Voorzitter van de Knesset voor zijn uitnodiging. Verder dankt zij alle gesprekspartners voor de hartelijke ontvangst. De Voorzitter is voorafgaand aan en gedurende de reis bijgestaan door verscheidene medewerkers van het ministerie van Buitenlandse Zaken, in

het bijzonder van HM Ambassade te Tel Aviv en van de Nederlandse Vertegenwoordiging bij de Palestijnse Autoriteit. Zij dankt allen hartelijk voor hun grote inzet.

De Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal,  
Verbeet

De griffier van de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken,  
Van der Kolk-Timmermans

## **Zaterdag 6 maart**

### **Israël**

#### **Bezoek aan verzorgingshuis Beth Juliana**

#### **Gesprek met bestuur van de huizen Beth Juliana en Beth Joles en ontmoeting met bewoners**

Israël kent twee Nederlandse verzorgingshuizen: Beth Juliana en Beth Joles. De Voorzitter bezoekt het eerste. De Voorzitter ontmoet bewoners en vertelt onder andere over haar werkzaamheden en over de actualiteit in Nederland. Daarna vertellen de bewoners over hun ervaringen in het verzorgingshuis en stellen vragen over de ouderenzorg in Nederland en de Nederlandse wetgeving betreffende hun persoonlijke situaties, bijvoorbeeld over de Wet uitkeringen vervolgingslachtoffers (Wuv) en de pensioenwetgeving. De Voorzitter bezoekt ook een woning in het verzorgingshuis en spreekt met de bewoners en neemt kennis van de in het tehuis aanwezige voorzieningen. Vervolgens spreekt de Voorzitter met de besturen van beide huizen die ook aanwezig zijn bij dit bezoek. Aan de orde komen onder andere de financiering van de ouderenzorg en in Nederland opgebouwde rechten.

#### **Receptie met vertegenwoordigers van Nederlandse Verenigingen en Nederlandse correspondenten**

De Voorzitter krijgt op deze avond de gelegenheid met een vijftigtal personen in een informele setting van gedachten te wisselen.

## **Zondag 7 maart**

### **Westbank**

#### **Gesprek met leden van de Palestinian Legislative Council (PLC)**

De leden van de PLC gaan allen in op de stand van zaken met betrekking tot het vredesproces. Betoogd wordt dat er al een historisch compromis (vanuit Palestijns gezichtspunt) is bereikt door uit te gaan van het twee-statenprincipe.

Ook wordt het belang benadrukt van Palestijnse verzoening. Echter, de Kwartetvoorwaarden vormen geen goede basis om te komen tot deze verzoening.

Volgens een van de leden heeft Israël de methodologie van de onderhandelingen veranderd, omdat de feiten op de grond de realiteit van de toekomst veranderen. In de ogen van dit lid is dit niet de methode om te komen tot vrede. Over de inbreng van de Internationale gemeenschap zegt het lid dat die er alleen op gericht lijkt terug te keren naar de onderhandelingen zonder dat de belangrijkste zaken op tafel worden gelegd.

Een ander lid geeft aan dat de huidige Israëlische regering geen plan voor vrede lijkt te hebben en staaft dit met voorbeelden van Israëlische provocaties.

Een volgend lid spreekt over de dramatische sociaal-economische positie van de Palestijnen in Jeruzalem. Ook hekelt dit lid het nederzettingenbeleid in Oost-Jeruzalem.

Verder wordt gesproken over de belangrijke positie en de rol van vrouwen in de Palestijnse samenleving en over de verkiezingen in de Palestijnse Gebieden.

### **Gesprek met premier Fayyad**

In het gesprek met premier Fayyad wordt onder meer ingegaan op de «proximity talks», die op 7 maart zullen starten, de toekomst van het vredesproces, de situatie in Gaza, de positie van Jeruzalem en de opstelling van de Europese Unie. Ook wordt gesproken over de rol van vrouwen in het politieke en maatschappelijke leven.

### **Lunch met vrouwelijke studenten van de Bir Zeit universiteit**

Vrouwen hebben een belangrijke rol in de Palestijnse samenleving. Meer dan de helft van de studenten en 80% van de artsen is vrouw. De studenten lichten de «Right to Education Campaign» toe. Recht op onderwijs is niet alleen afhankelijk van de aanwezigheid van universiteiten. Het gaat bijvoorbeeld ook om de bereikbaarheid van universiteiten. In de praktijk blijkt de mogelijkheid onderwijs te volgen een grote uitdaging doordat studenten te maken hebben met de vele wegversperingen op de Westbank waarmee ze veel tijd verliezen.

De studenten geven aan weinig vertrouwen te hebben in het vredesproces omdat het tot nu toe geen resultaat oplevert. Zij hopen dat de internationale gemeenschap meer druk zal uitoefenen op Israël zoals ook met Zuid-Afrika is gebeurd. Zij zien de tweestatenoplossing niet langer als een optie. Door de vele nederzettingen is dit niet reëel. Een andere studente zegt dat Nederland zich niet te neutraal op moet stellen. Er is een noodzaak voor een politieke doorbraak. Ten slotte wordt gesproken over uitwisselingsprogramma's. Enkeligen geven aan hieraan deelgenomen te hebben.

### **Bezoek aan het Qualandia vluchtelingenkamp – rondleiding door de United Nations Relief and Works Agency (UNRWA)**

UNRWA houdt zich bezig met de Palestijnse vluchtelingen en runt in dat kader o.a. 97 scholen op de Westbank en 200 in Gaza. Op dit moment is er sprake van 4,5 miljoen Palestijnen met de vluchtelingenstatus in het Midden-Oosten. Er wordt gesproken over het curriculum, de uitdagingen voor het schoolsysteem (verbetering kwaliteit, management en participatie van de gemeenschap) en over kinderen met speciale behoeften.

Op de Westbank zijn 750.000 vluchtelingen geregistreerd, waarvan er 180.000 in zeer dichtbebouwde kampen leven.

Ook wordt gesproken over de socio-economische ontwikkeling van de Westbank, waar ongeveer 25% van de bevolking werkloos is.

Vervolgens krijgt de Voorzitter een rondleiding door het kamp waar leerlingen van de Al Khamandjati muziekschool een voorstelling verzorgen.

### **Gesprek met president Abbas**

Tijdens het gesprek met de president wordt onder meer ingegaan op de «proximity talks», vredesonderhandelingen over grenzen en veiligheid en de kwesties als de nederzettingen, Jeruzalem, water en vluchtelingen. Voorts komen de rol van de Europese Unie, de Verenigde Staten en het «Kwartet» aan de orde en de versterking van de Palestijnse economie.

## **Israël**

### **Diner met vertegenwoordigers van het Israëliësch maatschappelijk middenveld**

Thema's: het Midden-Oosten Vredesproces; mensenrechten; sociale integratie binnen Israël. In levendige discussies komen de problemen die in Israël worden ervaren op deze terreinen op tafel en wordt gesproken over de zeer verschillende wijzen waarop wordt gedacht over oplossingen.

### **Maandag 8 maart**

## **Israël**

### **Bezoek aan het Holocaust museum Yad Vashem – kranslegging**

Yad Vashem, het officiële monument van Israël voor het herdenken van de slachtoffers van de Holocaust, is in 1953 opgericht. Het monument bestaat onder andere uit een herdenkingsruimte, een historisch museum, een kunstgalerie, een «Hal van de Namen», een archief, een bibliotheek en een park met onder meer een gedenkmuur en verschillende kleinere monumenten. In de archieven is de geschiedenis van de Holocaust opgeslagen. Persoonlijke getuigenissen staan op video of op schrift. Verder herbergt het archief miljoenen pagina's nooit gepubliceerde documenten, van de nazi's, van individuele Joden en Joodse instellingen, bezittingen, processen, gedeporteerden en overlevenden.

De Voorzitter krijgt een rondleiding door het museum. Tijdens de rondleiding wordt stilgestaan bij de Nederlandse elementen die in het museum terug te vinden zijn zoals de vermelding van de Februaristaking en bij de bewust gekozen architectuur van de verschillende monumenten. In het museum is de beklemming van de Holocaust fysiek voelbaar. In de centrale hal van het museum hangen videoschermen waarop overlevenden hun verhaal vertellen. Deze centrale hal van het museum wordt steeds smaller. Aan het einde van de gang is het archief met alle namen van mensen die zijn omgekomen. Voorbij het archief loop je naar buiten het felle zonlicht tegemoet.

De Voorzitter bezoekt ook het kindermemorial. Dit memorial bestaat helemaal uit spiegels en in het midden branden kaarsen die eindeloos weerkaatsen in duizenden lichtpunten die symbool staan voor alle kinderen die in de Holocaust zijn omgekomen. Tijdens de doorgang worden de namen en de leeftijden van deze kinderen voorgelezen. De Voorzitter legt in Yad Vashem een krans ter nagedachtenis aan de slachtoffers van de Holocaust. Zij spreekt kort met aanwezige Nederlandse toeristen.

### **Gesprek met president Peres**

Met de president wordt onder andere gesproken over de vredesbesprekingen, de erkenning van een Palestijnse staat, de waarde van de wil en de noodzaak van het sluiten van compromissen, de rol van de Europese Unie en steun voor de economische ontwikkeling van de regio.

### **Bezoek aan begraafplaats Herzlberg**

De Voorzitter brengt op de begraafplaats Herzlberg een bezoek aan de graven van oud-premiers Meir en Rabin.

### **Gesprek met minister van Buitenlandse Zaken Lieberman**

Minister Lieberman gaat onder meer in op de problemen in Pakistan, Afghanistan, Iran en Irak in relatie tot het Israëlisch-Arabisch conflict, en op de positie van de Palestijnse Autoriteit. Voorts geeft hij zijn mening over de toekomst van het vredesproces en de rol van de Verenigde Staten en de Europese Unie hierbij.

### **Gesprek met de Voorzitter van de Knesset, Reuven Rivlin en leden van de Knesset**

Bij aankomst wordt de Voorzitter ceremonieel ontvangen. De Voorzitter wordt uitgenodigd een krans te leggen bij het monument de «Eternal Flame» bij de ingang van de Knesset. De Voorzitter krijgt een uitleg en wordt rondgeleid door de Knesset.

Hierna spreekt de Voorzitter met de Voorzitter van de Knesset en Knessetleden over onder andere de vriendschap van Nederland voor Israël in heden en verleden, over het Goldstone rapport en over de toekomst van Jeruzalem. Voorts wordt gesproken over de toekomst van het vredesproces en de rol van de Europese Unie hierbij.

Na dit gesprek woont de Voorzitter een deel van een debat bij en de daarop volgende stemmingen. Hierna wordt zij welkom geheten door de Voorzitter van de Knesset. Dit welkom wordt onderstreept door een applaus van de aanwezige leden.

### **Gesprek met de minister van Onderwijs Sa'ar**

De Voorzitter ontmoet de heer Sa'ar in de Knesset. Tijdens de ontmoeting gaat de heer Sa'ar onder andere in op innovatie en ondernemerschap en op het vijfjarenplan voor onderwijs dat in 2011 van start gaat. Onderdeel van dit vijfjarenplan is verbetering van kwaliteit van het onderwijs en leraren, verbetering van lerarensalarissen en het verkrijgen van aandacht voor digitalisering van lesmaterialen.

### **Ontmoeting met premier Netanyahu**

De Voorzitter heeft in de Knesset een korte ontmoeting met premier Netanyahu. Er wordt onder andere gesproken over de vredesbesprekingen.

### **Diner aangeboden door de Voorzitter van de Knesset**

Tijdens het diner spreekt de Voorzitter een dankwoord uit voor de gastvrije ontvangst. Hierbij gaat de Voorzitter onder andere in op de historische band tussen Israël en Nederland. Daarnaast vraagt zij aandacht voor de waarde van het politieke compromis.